

Deklaracija Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja

Uvod

Jedan od osnovnih ciljeva Ujedinjenih naroda, kako je istaknuto u Povelji, jest promicanje i pozivanje na poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda za sve, bez obzira na rasu, spol, jezik ili religiju.

Sloboda vjerovanja jedno je od prava objavljenih u *Općoj deklaraciji o ljudskim pravima*, koju je Glavna skupština prihvatila 1948. godine, i u *Međunarodnoj konvenciji o građanskim i političkim pravima*, prihvaćenoj 1966. godine.

U preambuli Opće deklaracije o ljudskim pravima stoji da je “izgradnja svijeta u kojemu će ljudska bića uživati slobodu govora i uvjerenja te biti pošteđena straha i neimaštine, proglašena najvećom težnjom svih ljudi”.

Članak 2. objavljuje da “svakome pripadaju sva prava i slobode utvrđene u ovoj Deklaraciji, bez ikakve razlike glede rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovine, rođenja ili neke druge okolnosti”.

Članak 18. Opće deklaracije o ljudskim pravima tvrdi da “svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo uključuje slobodu da se mijenja vjera ili uvjerenje i slobodu da se, bilo pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, iskazuje svoja vjera ili uvjerenje poučavanjem, praktičnim obavljanjem, bogoslužjem i obredima.” To je pravo pretvoreno u pravnu obvezu država koje su je ratificirale u Članku 18. Međunarodne konvencije o građanskim i političkim pravima, koji glasi:

“1. Svatko treba imati pravo na slobodu mišljenja, savjesti i religije. To pravo uključuje slobodu da ima ili prihvati religiju ili uvjerenje po svojem izboru, i slobodu, bilo individualno ili u zajednici s drugima, da u javnosti ili privatno očituje svoju religiju ili uvjerenje u bogoslužju, svetkovanju, praksi i naučavanju.

2. Nitko ne smije biti podvrgnut prisili koja će ograničiti njegovu slobodu da ima ili prihvati religiju ili uvjerenje koje je izabrao.

3. Sloboda očitovanja svoje religije ili uvjerenja može biti predmet samo zakonom propisanih ograničenja, prijeko potrebnih za zaštitu javne sigurnosti, reda, zdravlja i morala ili temeljnih prava i sloboda drugih.

4. Države potpisnice Konvencije odlučuju da će poštivati slobodu roditelja i, kad je moguće, zakonskih skrbnika, da osiguraju svojoj djeci vjerski i moralni odgoj u skladu s njihovim uvjerenjima.”

Priprema nacрта Deklaracije o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na osnovi religije i uvjerenja počela je 1962. godine, kad je Generalna skupština prvi put odobrila ideju

o izradi instrumenta Ujedinjenih naroda koji bi regulirao to područje. U tu svrhu su bila zamišljena dva dokumenta: Deklaracija i Međunarodna konvencija.

Generalna skupština odlučila je 1972. dati prioritet dovršetku Deklaracije prije nego što uzme u obzir nacrt Međunarodne konvencije. Na zahtjev Skupštine pitanje nacrt Deklaracije razmotrila je Komisija za ljudska prava na svakom od svojih godišnjih zasjedanja od 1974. do 1981. godine. U ožujku 1981. Komisija je prihvatila tekst nacrt Deklaracije, koji je preko Ekonomskog i socijalnog vijeća predložen Generalnoj skupštini na redovitom zasjedanju kasnije te godine.

Generalna skupština proglasila je 25. studenoga 1981. *Deklaraciju o ukidanju svih oblika nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja*, uz tvrdnju da je smatra bitnom “za promicanje razumijevanja, snošljivosti i poštivanja u stvarima koje se tiču slobode religije i uvjerenja”. Zaključeno je da se “prihvate sve potrebne mjere za brzo ukidanje takve nesnošljivosti u svim njezinim oblicima i očitovanjima i da se spriječi i bori protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja”.

Slijedi puni tekst Deklaracije.

**Deklaracija Ujedinjenih naroda o ukidanju svih oblika
nesnošljivosti i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja
prihvaćena od Glavne skupštine, 25. studenoga 1981. godine (Rezolucija 36/55)**

Glavna skupština,

— *budući* da je jedno od temeljnih načela Povelje Ujedinjenih naroda da su dostojanstvo i jednakost svih ljudskih bića urođeni, sve države članice su se obvezale da će poduzeti zajedničke i odvojene korake u suradnji s Ujedinjenim narodima zbog promicanja i poticanja općeg poštivanja i primjene ljudskih prava i temeljnih sloboda, bez obzira na rasu, spol, jezik ili religiju;

— *budući* da Opća deklaracija o ljudskim pravima i Međunarodne konvencije o ljudskim pravima proglašavaju načela nediskriminacije i jednakosti pred zakonom i pravo na slobodu mišljenja, savjesti, religije i uvjerenja;

— *budući* da je nepoštivanje i kršenje ljudskih prava i temeljnih sloboda, posebice prava na slobodu mišljenja, savjesti, religije i bilo kakvog uvjerenja, izravno ili neizravno izazvalo ratove i patnje čovječanstva, posebice kad služe kao sredstvo stranog miješanja u unutarnje poslove drugih država i izazivaju mržnju između naroda i država;

— *budući* da je religija ili uvjerenje, za svakoga tko ispovijeda jedno od toga, jedan od temeljnih elemenata njegovog shvaćanja života i da se ta sloboda religije ili uvjerenja treba u potpunosti poštivati i jamčiti;

— *budući* da je bitno promicati razumijevanje, snošljivost i poštivanje u stvarima koje se tiču slobode religije i uvjerenja te osigurati da je neprihvatljiva uporaba religije ili uvjerenja s ciljevima suprotnima Povelji i drugim instrumentima Ujedinjenih naroda i ciljevima i načelima prikazanim u Deklaraciji;

— *budući* da i sloboda religije i uvjerenja pridonose ostvarenju ciljeva svjetskog mira, društvene pravde i prijateljstva među narodima, a ukidanju ideologija ili prakse kolonijalizma i rasne diskriminacije;

— *primjećujući sa zadovoljstvom* prihvaćanje nekoliko konvencija, od kojih neke stupaju na snagu, pod pokroviteljstvom Ujedinjenih naroda i specijaliziranih agencija za ukidanje različitih oblika diskriminacije;

— *zabrinuti zbog* očitovanja netolerancije i postojanja diskriminacije u vezi s vjerom i uvjerenjem, još uvijek prisutnih u nekim područjima svijeta;

— *odlučujemo* prihvatiti sve potrebne mjere za brzo ukidanje takve netolerancije u svim njezinim oblicima i očitovanjima te za sprečavanje i borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja;

— *proglašavamo ovu Deklaraciju o ukidanju svih oblika netolerancije i diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja:*

Članak 1.

1. Svatko ima pravo na slobodu mišljenja, savjesti i vjere; to pravo podrazumijeva slobodu ostajanja pri svojoj vjeri ili usvajanja vjere ili uvjerenja po svojem izboru te slobodu da pojedinačno ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, očituje svoje vjerovanje ili uvjerenje ispovijedanjem vjere, obavljanjem obreda, pohađanjem bogoslužja i nastavom.

2. Nitko neće biti podvrgnut prinudi koja bi mogla nanijeti povredu njegovoj slobodi ostajanja pri svojoj vjeri ili slobodi usvajanja vjere ili uvjerenja po svojem izboru.

3. Sloboda očitovanja svojega vjerovanja ili uvjerenja može se podvrgnuti jedino ograničenjima koja su predviđena u zakonu i koja su prijeko potrebna za zaštitu javne sigurnosti poretka, zdravlja i morala, ili osnovnih sloboda i prava drugih osoba.

Članak 2.

1. Nitko ne može biti izložen diskriminaciji od države, institucije, skupine osoba ili neke osobe na temelju vjere ili drugih uvjerenja.

2. Izrazi “netolerancija i diskriminacija na temelju vjere ili uvjerenja” za ovu Deklaraciju označuju stvaranje bilo kakve razlike, isključenje, ograničenje ili davanje prednosti na temelju vjere ili uvjerenja, s ciljem ili posljedicama poništenja ili ograničavanja priznavanja, uživanja ili ostvarenja ljudskih prava i temeljnih sloboda na jednakoj osnovi.

Članak 3.

Diskriminacija između ljudskih bića na temelju vjere ili uvjerenja uvreda je ljudskom dostojanstvu i odricanje od načela Povelje Ujedinjenih naroda, i treba je osuditi kao kršenje ljudskih prava i temeljnih sloboda proglašanih u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i pojedinačno nabrojenima u Međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima te kao zapreku prijateljskim i miroljubivim odnosima između država.

Članak 4.

1. Sve države trebaju poduzeti djelotvorne mjere da bi spriječile i uklonile diskriminaciju na temelju vjere ili uvjerenja u priznavanju, primjeni i uživanju ljudskih prava i temeljnih sloboda u svim područjima građanskog, ekonomskog, političkog, društvenog i kulturnog života.

2. Sve države trebaju uložiti najveće napore da bi proglasile i poništile zakone gdje je potrebno zabraniti svaku takvu diskriminaciju i poduzeti sve potrebne mjere za borbu protiv nesnošljivosti na temelju vjere ili drugih uvjerenja.

Članak 5.

1. Roditelji, odnosno djetetovi zakonski skrbnici, imaju pravo organizirati život u obitelji sukladno svojoj vjeri ili uvjerenju, držeći na umu moralni odgoj u kojemu dijete treba biti odgojeno prema njihovom uvjerenju.

2. Svako dijete treba uživati pravo na pristup odgoju glede vjere ili uvjerenja u skladu sa željama roditelja, ili, ako je to slučaj, zakonskih skrbnika, i ne smije biti prisiljavano da prihvati učenje vjere ili uvjerenja protiv volje svojih roditelja ili zakonitih skrbnika, pri čemu vodeće načelo treba biti dobrobit djeteta.
3. Dijete treba zaštititi od svakog oblika diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja. Treba ga odgajati u duhu razumijevanja, tolerancije, prijateljstva među ljudima, mira i općeg bratstva, poštivanja slobode vjere ili uvjerenja drugih i u punoj svijesti da svoju energiju i talente treba posvetiti službi bližnjima.
4. U slučaju djeteta koje nije pod skrbi roditelja ili zakonskih skrbnika, treba voditi računa o željama koje izrazi ili o bilo kakvom dokazu takvih želja glede vjere ili uvjerenja, pri čemu vodeće načelo treba biti dobrobit djeteta.
5. Prakticiranje vjere ili uvjerenja u kojemu je dijete odgojeno ne smije biti štetno za njegovo tjelesno ili mentalno zdravlje ili za njegov cjelovit razvoj, držeći na umu Članak 1., stavak 3. ove Deklaracije.

Članak 6.

U skladu s Člankom 1. ove Deklaracije i propisima Članka 1., stavka 3., pravo na slobodu mišljenja, savjesti, vjere ili uvjerenja treba uključivati *inter alia* ove slobode:

1. da održava bogoslužja ili okupljanja sukladno svojoj vjeri ili uvjerenju i da osnuje i održava mjesta u tu svrhu;
2. da osnuje i održava prikladne dobrotvorne ili humanitarne ustanove;
3. da u primjerenj mjeri izrađuje, nabavlja i rabi potrebne predmete i materijale za obrede ili običaje povezane s vjerom ili uvjerenjem;
4. da piše, izdaje i širi publikacije na tome području;
5. da podučava vjeru ili uvjerenje na mjestima prikladnima toj svrsi;
6. da traži i prima dragovoljne financijske i druge doprinose od pojedinaca i institucija;
7. da obučava, imenuje, bira i zamjenjuje vođe u skladu sa zahtjevima i propisima bilo koje vjere ili uvjerenja;
8. da svetkuje dane odmora i slavi blagdane i obrede u skladu s propisima svoje vjere ili uvjerenja;
9. da uspostavi i održava komunikaciju s pojedincima i zajednicama u stvarima vjere ili uvjerenja na nacionalnim i međunarodnim razinama.

Članak 7.

Prava i slobode iznesene u ovoj Deklaraciji trebaju biti uključene u nacionalno zakonodavstvo tako da se svatko može u praksi poslužiti tim pravima i slobodama.

Članak 8.

U ovoj Deklaraciji ništa se ne može protumačiti kao restrikcija ili poništenje ijednog prava određenog Općom deklaracijom o ljudskim pravima i Međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima.

DPI/714-82-20555-lipanj 1982-20M
84-33131-prosinac 1984-20M